

Şakir (Kınacı) Bey (1875-1940)

Ankara'nın büyük tüccarlarından Kınacı-zade Hacı Abdülkerim ve Kamile Hanım'ın oğlu olan Şakir Bey 1875'de Ankara'da doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Ankara Rüştüyesinde tamamlayarak uzun yıllar serbest ticaret ve aile mesleği olan tüccarlıkla uğraşmıştır. Ankara'nın ticaret merkezi Hisar'da At Pazarı Çarşısı olup burada her türlü mahsul ve hayvanın satışı yapılmaktadır. Ankara'nın büyük tüccarları arasında ise Aktar-zadeler, Çuha-zadeler, Yağcı-zadeler, Toygar-zadeler ve Kınacı-zadeler yer almaktadır. Kınacı-zade Şakir Bey bir dönem Ankara Belediye Meclisi azalığı ve Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Milli Mücadele'nin örgütlenme aşamasında Kuvayı Milliye saflarında yer alan Şakir Bey 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelen Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya maddi ve manevi çok çeşitli yardımlarda bulunmuştur. Ankara Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kurucu azaları içerisinde yer almış ve 23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisine Ankara Mebusu olarak girmeyi başarmıştır.

Kütahya-Eskişehir Savaşları sonrasında Mustafa Kemal Paşa'nın emir ve direktifleriyle ordunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 7-8 Ağustos 1921'de "Tekâlif-i Milliye Emirleri" yayımlanmıştır. Şakir Bey I. Meclis'te İktisat ve Tekâlif-i Milliye Komisyonlarında aktif olarak görev almıştır. TBMM'nin İkinci Yasama Döneminde (1923-1927) yeniden Ankara milletvekili seçilen Şakir Bey, 1923 yılının Mayıs ayında Ankara'da kurulan "Ticaret ve Sanayi Odası"nın başkanlığını yapmıştır. Adı geçen kurum Ankara/Anafartalar Caddesi üzerindeki eski bir binada faaliyetlerine başlamıştır.

Cumhuriyet döneminin ilk ulusal bankası olan İş Bankası, 17 Şubat-4 Mart 1923'te toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın direktifleriyle 26 Ağustos 1924 tarihinde kurulmuştur. Bankanın kurucuları arasında yer alan Şakir Bey, aynı zamanda bankanın yönetim kurulu üyeliğini yapmıştır. Yönetim Kurulu üyeleri arasında Siirt Mebusu Mahmut (Soydan), Cebelibereket Mebusu İhsan (Eryavuz), Ertuğrul Mebusu Dr. Fikret (Onuralp), Gaziantep Mebusu Kılıç Ali (Kılıç), Rize Mebusu Fuat (Bulca), Sivas Mebusu Rasim (Başara), İzmir Mebusu Rahmi (Köken), Bozok Mebusu Salih (Bozok) Bey ve Genel Müdür Ankara Mebusu Mahmut Celal (Bayar) Bey yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Üçüncü Yasama Döneminde (1927-1931) yeniden Ankara Mebusu seçilen Şakir Bey, 31 Ocak 1928'de faaliyete başlayan Türk Eğitim Derneği'nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır. Cumhuriyetin eğitim alanında ilk sivil toplum kuruluşu olan TED, Birinci TBMM binası içerisinde Türk Maarif Cemiyeti adı ile maddi imkânı olmayan başarılı çocukların eğitimi için çalışmalarına başlamıştır.

Şakir Bey TBMM'nin Dördüncü (1931-1935) ve Beşinci (1935-1939) Yasama Döneminde de Ankara Milletvekili olarak görevine devam etmiştir. Evli ve sekiz çocuk babası olan Şakir Bey, 21 Haziran 1934'te kabul edilen Soyadı Kanunu ile "Kınacı" soyadını almıştır. TBMM'nin Altıncı (1939-1943) Yasama Döneminde yeniden Ankara Milletvekili seçilen Şakir Kınacı Bey, görevi sırasında 10 Mayıs 1940'da İstanbul'da rahatsızlanmış ve Beşiktaş'taki evinde vefat etmiştir. 11 Mayıs 1940 tarihli Cumhuriyet gazetesi, vefat haberine şu şekilde yer vermiştir:

Ankara Meb'usu Şakir Kınacı öldü: Bir müddetten beri rahatsız olan Ankara Meb'usu Şakir Kınacı, dün gece

Beşiktaş'taki evinde ölmüştür. Cenazesi dün 11.30'da Beşiktaş'taki evinden kaldırılmış ve namazı kılındıktan sonra 2.25 treni ile Ankara'ya götürülmüştür. Allahtan rahmet diler, kederli ailesine taziyetlerimizi sunarız.

Necdet AYSAL

KAYNAKÇA

"Şakir (Kinacı) Bey", **TBMM Albümü 1920-2010**, 1. Cilt, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2010, s. 11, 83, 135, 188, 241, 308.

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi: Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923**, III. Cilt, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara 1994, s. 100.

Cumhuriyet gazetesi, 11 Mayıs 1940, s. 4.

KEYDER, Çağlar, "1923-1929 Dönemi Bankalar", **75 Yılda Paranın Serüveni**, Tarih Vakfı, İstanbul 1998.

"Mazbata Sureti", **Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi**, SM-23-1-1.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/sakir-kinaci-bey-1875-1940/?pdf=7358> adresinden erişilmiştir